

Introducció

En el estudis de Batxillerat, l'alumnat que cursi la matèria d'Audicions musicals té una bona oportunitat de completar una visió del fet musical que sigui globalitzadora i respectuosa amb la diversitat geogràfica, cronològica, estilística i d'altres tipus, que és avui el tret distintiu més evident del conjunt de músiques actuals.

L'audició musical, sempre que sigui atenta, conscient, activa, reflexiva i fonamentada en el coneixement del llenguatge de la música i del context de cada un dels productes musicals, és la via més habitual per assolir el coneixement de músiques gestades en contextos culturals diversos.

Transcendent el que és estrictament el títol de la matèria, que fa referència d'una manera concreta i explícita a un únic contingut procedimental com és el de l'escolta, l'accés al coneixement de música o músiques s'haurà de fer també per mitjà de qualsevol altra tècnica de les habituals en el nostre món: per mitjà de la lectura de partitures, de l'assistència a concerts, fet normalment no considerat dins de la casuística de l'audició, de vídeos, del coneixement auditiu i visual dels instruments propis de cada estil, de la lectura i comentari de textos, de la recerca bibliogràfica o d'un altre tipus, del coneixement adequat i la consulta de les fonts de documentació més adients.

A l'etapa d'Educació secundària obligatòria s'ha tractat el fet musical d'una manera global. Al Batxillerat, els continguts musicals han de configurar una cultura musical mínimament sòlida en l'alumne/a, sigui quina sigui la modalitat de Batxillerat que cursi. És per això que es considera important que l'ordenació dels continguts treballats en aquesta matèria sigui de tipus cronològic.

Aquesta ordenació s'hauria de fonamentar en un coneixement de la música a la història, més que no pas en una història de la música; és a dir, en la música com a eix vertebrador de la matèria. S'haurà d'incidir de manera especial en la historicitat del fet musical, que fa que cada obra tingui molts contextos diferents, aquells per als quals va ser creada i tots aquells que han ofert la possibilitat que fos recreada.

Aquesta matèria haurà de contribuir a la consecució dels objectius generals del cicle des de diversos fronts. L'accés i l'assimilació a la vegada sensorial, sensible i intel·lectualitzada de productes i fets musicals diversos, haurà de constituir una font d'enriquiment cultural i de formació, especialment de la sensibilitat artística. Alhora, l'alumne/a haurà d'aprendre a posar la seva capacitat de comunica-

ció verbal oral i escrita al servei d'un llenguatge que no és verbal, amb les consegüents dificultats que comporta aquesta absència d'isomorfisme.

Dins d'aquesta visió àmplia, caldrà posar especial interès en els elements, moments o circumstàncies en què el fet musical a Catalunya hagi tingut unes peculiaritats especials.

Aquesta recepció activa haurà de menar l'alumne/a a configurar el seu propi judici sobre música. Un judici autònom, respectuós i tolerant que condueixi a respectar el patrimoni musical propi i aliè, sense que això exclouï la necessitat d'esdevenir crític, aplicar criteris amplis i adequats a cada realitat musical i cultural que s'estudia i desenvolupar la capacitat per captar els valors i els continguts estètics, estilístics i comunicatius de l'obra musical.

Aquesta matèria haurà de donar a l'alumnat la possibilitat d'interrelacionar diversos productes, obres, fets i contextos musicals possiblement ja coneguts anteriorment d'una manera esparsa. Unes interrelacions que seran sobretot de caire cronològic, però també, a la vegada, sociològic, geogràfic, estètic i estilístic. Constituiria una manca de coherència iniciar una història de la música estructurada segons els criteris tradicionals que deixés descontextualitzats coneixements musicals que l'alumnat aporta de la seva etapa anterior d'ensenyament. Cal tenir en compte que el model de Batxillerat en el qual es troba aquesta matèria pretén una certa especialització, però al mateix temps continua tenint com a objectiu enriquir l'alumnat amb un bagatge cultural polivalent i globalitzador.

Objectius generals

En acabar la matèria, l'alumne/a ha de ser capaç de:

1. Tenir l'hàbit d'escoltar música de maneres i en circumstàncies diverses, posant especial èmfasi a fer-ho en silenci i d'una manera respectuosa, per configurar la cultura pròpia i el criteri propi musicals.
2. Valorar la incidència de l'anàlisi, la reflexió, la discussió i la recerca documental, i aplicar-ho per assolir una comprensió més adequada i global dels productes musicals als quals s'accedeix per mitjà de l'audició, la interpretació o la lectura de partitura.
3. Desenvolupar la sensibilitat musical valorant-la com una part important de l'enriquiment cultural propi.

4. Mostrar un coneixement ampli i diferenciar de realitats musicals diverses (segons les pautes cronològiques, geogràfiques i socials) que es fonamenti en un ús correcte de les categories de les ciències socials i que enriqueixin les possibilitats de gaudi musical.

5. Reconèixer auditivament i visual els trets específics més genuïns de realitats i contextos musicals diversos.

6. Avançar en la capacitat de comprendre i gaudir amb un nombre creixent de productes musicals, des del respecte i la visió crítica de tot fet musical expressada amb argumentacions lògiques i correctament fonamentades.

3.5. Les grans escoles, estils i tendències musicals.

3.6. Els fets creatiu i interpretatiu i la seva evolució.

Continguts

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. La música com a fet cultural i social.

1.1. La música dins de la cultura i la cultura dins de la música.

1.2. La música com a comunicació i reflex d'una societat i moment històric.

1.3. Categories de les ciències socials temporals, geogràfiques i socials aplicades al fet musical.

1.4. La historicitat de la música i la música a la història.

2. La música en els seus diversos àmbits.

2.1. Principals àrees geogràfiques en relació amb el fet musical.

2.2. La música a les cultures no occidentals.

2.3. La música als àmbits populars de les societats occidentals.

2.4. La divisió en períodes del fet musical a les societats occidentals.

3. Els elements que configuren la música.

3.1. Diversitat i evolució de les formes i gèneres musicals i de les tècniques compositives.

3.2. Evolució de la notació musical a les cultures musicals escrites.

3.3. Els instruments musicals, les seves agrupacions i sonoritats en relació amb diverses realitats musicals.

3.4. Els grans compositors i les obres més representatives.

Procediments

1. Percepció/recepció d'obres musicals per mitjà de l'escolta i de la lectura de partitures.

1.1. Escolta d'obres i fragments musicals que menin a la comprensió de l'obra en el seu context.

1.2. Escolta d'obres i fragments musicals en directe.

1.3. Escolta d'obres i fragments musicals seguint la lectura de la partitura corresponent.

2. Anàlisi d'obres i fragments musicals.

2.1. Anàlisi d'obres i fragments escoltats.

2.2. Anàlisi d'obres i fragments llegits en partitura.

2.3. Aplicació de les tècniques d'anàlisi més adients a l'estil i/o a l'obra analitzada.

3. Ús de fonts per a l'obtenció i processament de la informació referida al fet musical.

3.1. Ús selectiu de la discografia disponible.

3.2. Ús de la programació musical a l'abast.

3.3. Utilització de fonts primàries i secundàries escrites, àudio, multimèdia (CD-ROM) i en diversos tipus de suport paper (manuscrit o imprès), informàtic, videogràfic, que complementi i contextualitzi la informació que prové del discurs musical propi.

3.4. Processament de la informació que procedeix de les fonts documentals i relació crítica amb l'obra musical estudiada.

4. Comunicació del fet musical.

4.1. Ús del vocabulari específic de la matèria.

4.2. Elaboració i formulació dels trets principals de les músiques treballades i de les relacions d'aqüestats amb els seus contextos.

Valors, normes i actituds

1. Valoració del coneixement de la música en el seu context com a enriquiment cultural personal.

2. Hàbit d'apropar-se a productes i fets musicals diversos amb desig de gaudi, actitud receptiva, voluntat de comprensió i capacitat crítica.

3. Sistematització del treball propi.

4. Valoració de la diversitat de realitats musicoculturals i consciència del relativisme dels valors musicals acceptats com a més importants.

5. Actitud respectuosa cap a fets i productes musicals diversos.

Objectius terminals

1. Practicar l'escolta de músiques diverses i incloure-la als hàbits culturals i d'oci propis.

2. Practicar la recepció musical a través de l'audició enregistrada o en directe, i de la lectura de partitures, combinades o no.

3. Aplicar els coneixements musicals i de contextualització històrica, estilística, geogràfica i cultural a la reflexió sobre l'obra musical escoltada.

4. Practicar la reflexió i la discussió tolerant i ben argumentada per aprofundir en la comprensió de l'obra i del fet o fenomen musical estudiats.

5. Fer una recerca documental ben articulada i completa que complementi la recepció de l'obra musical i en permeti el ple coneixement.

6. Fer un ús adequat del vocabulari musical i aplicar-lo a la interpretació i anàlisi de les obres i realitats musicals treballades.

7. Identificar auditivament i visualment els principals instruments i agrupacions, i llurs sonoritats en relació amb els seus contextos i les famílies a les quals pertanyen.

8. Identificar el context (període, zona, cultura, escola, estil, corrent) al qual pertany una determinada música aplicant criteris d'anàlisi diversos i selectius.

9. Reconèixer un nombre significatiu d'obres i/o fragments majoritàriament considerats punts culminants de la creació musical.

10. Reconèixer les estructures en què es fonamenta una música a la qual s'ha accedit per mitjà de l'escolta o de la lectura de partitures.

11. Reconèixer els principals trets de la músi-

ca de les grans cultures no occidentals, amb referència al seu passat i a l'actualitat.

12. Ampliar el ventall de productes musicals que ens pot proporcionar gaudi i enriquiment personal.

13. Aplicar la divisió en períodes més freqüent de la música occidental en qualsevol producte musical escoltat o llegit.

14. Mostrar una opinió crítica sobre la qualitat de la creació musical estudiada i sobre la qualitat de la versió utilitzada.

15. Identificar els aspectes o moments de la música de Catalunya en què aquesta mostra unes peculiaritats especials o un nivell de qualitat excepcionals respecte al seu entorn immediat.

16. Mostrar coneixement dels elements més importants de la música tradicional i popular a les societats occidentals.

17. Interpretar correctament l'actualitat musical que li és propera, en la qual conviuen músiques provinents de contextos històrics, geogràfics i socials molt diversos, a la llum dels continguts d'aquesta matèria.